

EVAKUERING SOM AFSLUTNING PÅ UDFORDRENDE MISSION I SYDSUDAN

Ib Kok Hansen afsluttede sin udsendelse ved EU-missionen EUAVSEC i Sydsudan med at blive evakueret på grund af voldsomme kampe mellem etniske grupper. Selvom landets dårlige økonomi og sikkerhedssituation har været en stor barriere, har missionen også haft sine succeser. Læs Ib Kok Hansens egen beretning.

AF IB KOK HANSEN, POLITISK RÅDGIVER OG PRESSEANSVARLIG VED EU-MISSIONEN EUAVSEC

Efter afslutningen af årtiers blodig borgerkrig og en folkeafstemning i januar 2011 kunne Sydsudan den 9. juli 2011 fejre sin selvstændighed. Sudan og Sydsudan som to suveræne stater var en realitet. Allerede fra fødslen stod Sydsudan over for store og fundamentale sikkerhedsproblemer. Både internt mellem forskellige etniske grupper og eksternt i forhold til Sudan. Samtidig med håndtering af disse konflikter skulle et statsapparat opbygges fra bunden og infrastrukturer udvikles. Unægtelig en stor udfordring.

2012 og 2013 udviklede sig på mange måder i katastrofal retning for verdens nyeste nation. På grund af uoverensstemmelser med Sudan lukkede Sydsudan i 2012 sin olieproduktion på 300.000 tønder om dagen, hvorved staten mistede 98 procent af sine indtægter. I 2013 brød

en gammel konflikt mellem præsidenten og vicepræsidenten ud i lys lue. De er fra to forskellige stammer, så konflikten fik i høj grad også en etnisk dimension.

Det var det politiske miljø, jeg arbejdede i gennem godt 15 måneder som politisk rådgiver og presseansvarlig ved EU-missionen EUAVSEC (European Union Aviation Security Mission) i Sydsudan.

Mission for luftfartssikkerhed

EU's udenrigsministre besluttede i juni 2011 at følge en samlet tilgang til Sudan og Sydsudan for at hjælpe Sydsudan til at blive en levedygtig og stabil stat. En del af denne tilgang var etablering af EUAVSEC i juni 2012 til at støtte Sydsudan med at forbedre landets luftfartssikkerhed. Lufthavnen i hovedstaden Juba er landets vigtigste transportvej og er således et vigtigt element i at skabe udvikling og

BLÅ BOG: IB KOK HANSEN

57 år, cand. jur. og tidligere politimand, medlem af FSB siden 1998.

Udsendelser: Har været udsendt til valgobservationer i Rusland, Georgien, Hviderusland og Egypten og på missioner bl.a. som våbenhvileobservatør i Sudan 2002 til 2003, politisk rådgiver ved EU's støttemission i Darfur i 2005 og 2007, politirådgiver ved EU's delegation i Addis Ababa fra 2008 til 2011 og politisk rådgiver/presseansvarlig ved EUAVSEC i Sydsudan 2012 til 2014.

Job i Danmark: Jurist i Indenrigsministeriet siden 1998 (nu Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse). Fra 2012 konsulent inden for fred og sikkerhed.

EUAVSEC-MISSIONEN I SYDSUDAN

European Union Aviation Security Mission, EUAVSEC, arbejdede i Sydsudan fra september 2012 til januar 2014. Missionen havde et budget på 12,5 mio. euro. Missionen var en del af EU's satsning på at støtte fred og udvikling i Sudan og Sydsudan. Organisatorisk hørte missionen under EU's Fælles Udenrigstjeneste – EEAS (European External Action Service) – og var en del af CSDP (Common Security and Defense Policy). Missionen havde 35 internationale og 16 lokale eksperter, heraf seks danske, hvoraf tre var FSB'ere.

Læs mere:

<http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/euavsec-south-sudan>

vækst i Sydsudan. Missionens mandat var ambitiøst. I løbet af 19 måneder skulle EUAVSEC bistå Sydsudan med at etablere en luftfartssikkerhedsorganisation i transportministeriet og forbedre luftfartssikkerheden i Jubas internationale lufthavn.

Sammen med missionens chef, Lasse Rosenkrands Christensen fra Rigspolitiet, og seniorrådgiver Keld Zülöw fra FSB rejste jeg i oktober 2012 til Juba som en del af missionens 'core team' på otte personer. I løbet af de kommende måneder voksede missionen til 35 internationale medarbejdere og 16 lokalt ansatte. Det danske bidrag kom op på i alt seks udsendte, heraf tre FSB'ere.

National økonomi som hindring

Fra starten stod Sydsudans store politiske, sikkerhedsmæssige og økonomiske problemer lysende klare. Det konfliktfyldte forhold mellem Sudan og Sydsudan, bl.a. om benyttelse af pipelines i Sudan til

olieeksport, førte i foråret 2012 til, at Sydsudan indstillede olieproduktionen og dermed tabte hovedparten af landets indtægter. Det kom i høj grad til at påvirke vores muligheder for at støtte Sydsudan i at forbedre luftfartssikkerheden. For det første gik arbejdet med at bygge en ny lufthavnsterminal i stå. For det andet havde landet ikke økonomi til at ansætte og aflønne de nødvendige medarbejdere i transportministeriet og lufthavnen.

På trods af Sydsudans forværrede økonomiske situation var det alligevel muligt at støtte med opbygningen af luftfartssikkerhedsorganisationen i transportministeriet og at forbedre luftfartssikkerheden i den eksisterende lufthavnsterminal. Sydsudanerne var engagerede og interesserede i at modtage støtten fra EU, hvorfor det lykkedes at opnå betydelige resultater gennem de 15 måneder, EUAVSEC arbejdede i Sydsudan, selvom vilkårene var vanskelige.

EUAVSEC's rådgivere og mentorer opnåede sammen med sydsudanerne en række forbedringer i den eksisterende lufthavnsterminal bl.a. i form af nyt design, bedre screening af passagerer og bagage samt mobile patruljer. Vi etablerede et uddannelsescenter i lufthavnen, hvor missionens undervisere gennemførte en række kurser i luftfartssikkerhed. I alt blev der i 2013 udleveret mere end 700 kursusbeviser til ca. 350 sydsudanesiske kursister. Med støtte fra Dansk Politi blev der også gennemført lederkurser for ledere i transportministeriet og lufthavnen.

'Det sydsudanesiske efterår' 2013

Situationen i Sydsudan forværredes i løbet af 2013. På trods af en aftale mellem Sudan og Sydsudan om at gennemføre nogle samarbejdsaftaler var resultaterne meget begrænsede. Der var jævnligt militære sammenstød omkring grænsen og beskyldninger om, at landene støttede væbnede oprørsgrupper på modpartens territorium.

Den politiske situation udviklede sig i meget farlig retning i foråret 2013, hvor en

gammel konflikt mellem Sydsudans præsident Salva Kiir og den daværende vicepræsident Riek Machar brød ud i lys lue. De kommer fra de to største stammer i Sydsudan og udkæmpede i 1990'erne en meget blodig krig. Kiir er fra den største stamme, Dinka, og Machar er fra den næststørste stamme, Nuer. Salva Kiir er formand for det altdominerende parti Sudanese People's Liberation Movement (SPLM), hvor Riek Machar er næstformand.

Machar var meget synlig i medierne, hvor han beskyldte præsident Kiir for uduelighed og opfordrede ham til at træde tilbage. Kiir svarede igen ved at forbyde medierne at skrive om Machar. I juli fyrede præsident Kiir sin vicepræsident og afsatte hele regeringen. En ny vicepræsident og regering blev udnævnt i august, men spændingerne mellem de politiske og etniske grupperinger med Kiir og Machar i spidsen fortsatte. Konflikten trak tråde ind i SPLM, hvor Kiir og Machar kæmpede indædt om formandsposten.

I starten af december afholdt Machar og hans støtter offentlige møder i Juba, hvor de i meget skarpe vendinger kritiserede

DANMARK I SYDSUDAN

Danmarks brede og betydelige engagement i Sydsudan omfatter udviklingsbistand, freds- og stabiliseringstiltag, humanitær assistance og udstationering af dansk militært og civilt personel til bl.a. FN og EU. Det danske udviklings-samarbejde med Sydsudan udgør 305 mio. kr. i perioden 2011-2015. Fokus er rettet mod to hovedområder: Opbygningen af statens kapacitet og befolkningens sikkerhed. Den humanitære støtte beløb sig i 2013 til mere end 150 mio. kr.

Læs mere:

<http://sydsudan.um.dk/en/danida-en/denmarks-development-efforts-in-south-sudan/>

EU evakuerede den 19. december EUAVSEC-missionens personel fra Juba til Nairobi i tre små, chartrede fly. Foto: EUAVSEC

præsident Kiir og samtidig bebudede en demonstration den 14. december. Der blev igen indført restriktioner i forhold til pressen. Situationen var højspændt og uforudsigelig.

Det var derfor ikke en stor overraskelse, da vi om morgenen mandag den 16. december vågnede til lyden af eksplosioner og kampe med automatvåben. Kampene startede mellem grupperinger inden for sikkerhedsstyrkerne i Juba, men fik hurtigt en etnisk dimension og spredte sig til andre dele af landet. I Juba blev der rapporteret om etniske udrensninger og overgreb mod Nuer-befolkningen, mens det i andre dele af landet gik ud over dinkaerne.

Evakuering

Vi var ikke mål for nogle af grupperne i konflikten, men holdt os alligevel indendørs i hovedkvarteret de dage, kampene stod på. Fra hovedkvarteret kunne vi se militære grupper gennemsnøge huse i nærområdet, og den 16. og 17. december var der kampe og sporadiske skydninger rundt omkring.

European External Action Service (EEAS) besluttede den 17. december, at alt "non-essential" EU-personale skulle evakueres fra Juba. Set i lyset af at vores mandat udløb den 17. januar blev hele EUAVSEC anset som "non-essential". Vores evakuering blev koordineret af EU-delegationen i Juba og forløb godt. EU chartrede tre små fly, som den 19. december fløj os fra Juba til Nairobi.

I tiden omkring evakueringen var vi løbende i kontakt med Udenrigsministeriets Stabiliserings- og Sikkerhedspolitiske Kontor og FSB-enheden i NIRAS. Derfor kunne NIRAS meget hurtigt arrangere vores videre rejse fra Nairobi til Danmark, så to trætte FSB'ere kunne lande i København den 21. december. Den tredje FSB'er var allerede i Danmark på ferie.

Eftertanker

Efter evakueringen fortsatte vi vores arbejde for missionen hjemmefra frem til den 17. januar. Det gav også tid til eftertanker. Om det var det hele værd? Vi brugte halvandet år i Sydsudan, men nåede ikke de opstillede mål. I den første måned efter kampenes start blev flere tusinde mennesker dræbt og en halv million fordrevet. Og luftfartssikkerhed kom pludselig til at fylde meget lidt i Sydsudan. Jeg mener alligevel, at det var det hele værd.

På trods af benspænd kom vi sammen med vores sydsudanesiske samarbejdspartnere langt med opbygningen af en luftfartssikkerhedsstruktur i transportministeriet. Luftfartssikkerheden i den eksisterende lufthavnsterminal blev forbedret, og 350 sydsudanesere deltog i missionens kurser. Når freden sænker sig over landet, er der fortsat behov for at udvikle landets luftfartssikkerhed. Det sker forhåbentlig så hurtigt, at man kan bygge på det fundament, som EUAVSEC har været med til at skabe.

Ligesom ved mine tidligere udsendelser til Sudan/Sydsudan fik jeg nye venner og skabt en masse gode relationer til sydsudanesiske og internationale kollegaer og samarbejdspartnere. Jeg blev også denne gang lidt klogere på landets mange folkeslag, modsætninger, alliancer og konflikter. Men ekspert ind i den sydsudanesiske 'sjæl' – det er der næppe nogen europæer, der bliver. ■

SYDSUDAN

Den 9. juli 2011 blev Sydsudan selvstændig og er hermed verdens yngste stat. Forud var gået mere end 20 års borgerkrig, en fredsaftale i 2005 og en folkeafstemning i januar 2011, hvor omkring 99 pct. af sydsudaneserne stemte for uafhængighed.

Sydsudan er overvejende kristent i modsætning til det muslimske Sudan. Desuden er traditionelle religioner også udbredt. Mere end 80 procent af befolkningen bor på landet. Olie er Sydsudans største eksportartikel.

- **Areal:** 644.329 km², hvilket svarer til Frankrig
- **Indbyggertal:** Ca. 10 mio. (ca. 30 mio. i Sudan)
- **Hovedstad:** Juba (600.000-800.000 indbyggere)

MINDEORD METTE TEILMANN NIELSEN 1979-2014

Det er med stor sorg, at Udenrigsministeriet modtog meddelelsen om, at Mette Teilmann Nielsen omkom ved et terrorangreb i Kabul i Afghanistan den 17. januar 2014.

Mette var udsendt gennem Udenrigsministeriets Freds- og Stabiliseringsberedskab, FSB, til EU's politimission i Afghanistan, hvor hun arbejdede med strategisk analyse, planlægning og rapportering. Mette nærede en stor interesse for Afghanistan og havde tidligere været udsendt til FN's mission i Afghanistan, UNAMA. Hun tøvede derfor ikke, da hun fik muligheden for at vende tilbage med

henblik på at fortsætte sit arbejde for at gøre landet til et bedre og mere sikkert sted for den afghanske befolkning. Mette udviste i sit arbejde et stort engagement og gjorde med sit altid smilende væsen et stort indtryk på alle, der havde fornøjelsen af at arbejde sammen med hende.

Mette blev optaget i FSB i 2012, og beredskabet fik hurtigt gavn af Mettes store indsigt i internationale forhold og erfaring fra hendes tidligere arbejde i FN, både i Afghanistan og New York, samt hendes arbejde i International Crisis Group. Forud for udsendelsen til Afghanistan var Mette gennem OSCE udsendt

som valgobservatør til Georgien både i 2012 og 2013. Mette deltog endvidere som OSCE-valgobservatør ved valget i Bulgarien i 2013.

Freds- og Stabiliseringsberedskabet har mistet et dygtigt og engageret medlem, og Danmark har mistet et inspirerende og dedikeret menneske, der var fast besluttet på at gøre denne verden til et bedre sted.

Vores dybeste medfølelse og tanker går til Mettes familie og venner.

Æret være hendes minde.

ANTAL UDSENDTE FSB'ERE

FSBnyt, nr. 1 – Marts 2014

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
Tlf. 33 92 00 00
um@um.dk
www.um.dk

Abonnement og udsendelse

Elektronisk udsendelse ved NIRAS
fsb-niras@niras.dk
<http://fsb.niras.dk>

Redaktion

Kathrine Schmeichel
ks@kathrineschmeichel.dk
Sine Skov & Emilie Fity
fsb-niras@niras.dk
Lars Bo Møller (ansv.)
Layout: gipsy graphics

Artikler i FSBnyt er ikke nødvendigvis
i overensstemmelse med
Udenrigsministeriets synspunkter